

Dr. sc. Vesna Skorupan Wolff

Doc. dr. sc. Adriana V. Padovan

Jadranski zavod

Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

NOVO ZAKONSKO UREĐENJE UGOVORA O NAUTIČKOM VEZU I UGOVORA O NAJMU JAHTI I BRODICA

OKRUGLI STOL

IZMJENE I DOPUNE POMORSKOG ZAKONIKA IZ 2019.

OSVRT NA NEKA NOVA RJEŠENJA

Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet, Rijeka, 17. svibnja 2019.

UVOD

- Ugovor o nautičkom vezu
- Ugovor o najmu brodice i jahte
- Osobe na strani jahte/brodice
- Odgovornost vlasnika/korisnika brodice/jahte
- Revidirane odredbe o ugovoru o gradnji broda – odgovarajuća primjena na preinaku, popravak, održavanje i servisiranje brodova, brodica, jahti

UGOVOR O VEZU – SUDSKA PRAKSA

- Trgovački sud u Rijeci, P-2590/1994, od 28. 2. 2007.
  - ❖ Sud je zaključio da je marina na temelju ugovora o vezu bila u obvezi čuvati tužiteljevo plovilo i u okviru toga provesti konzervaciju motora, skidanje s plovila akumulatora i čuvanje na suhom i u zatvorenom prostoru s povremenim punjenjem i pražnjenjem, koristiti kaljužne pumpe i sl.
  - ❖ Sud smatra da je sve spomenute radnje marina trebala poduzimati bez upute tužitelja i njegove pisane narudžbe jer je riječ o osnovnim djelatnostima marine, primijenio je odredbe o ugovoru o ostavi.
- Trgovački sud u Rijeci, P-2574/2014, od 1. 4. 2019.
  - ❖ Brodica koja se nalazila na suhom vezu uništena je u požaru. Uzrok požara je kvar na električnoj instalaciji drugog plovila koje se također nalazilo na suhom vezu. Sud je odlučio da treba primijeniti zakonske odredbe najbližnjeg ugovora, a prema mišljenju suda to je ugovor o uskladištenju.
  - ❖ Sud je zaključio da je plovilo na kojem je izbio požar opasna stvar, a djelatnost marine je ocijenio kao opasnu djelatnost.

UGOVOR O VEZU – PRIPREMNI RADOVI – ZAKLJUČCI

- Primjeri nejedinstvene sudske prakse i nestandardiziranog autonomnog prava
- Znanstvena analiza u okviru projekta DELICROMAR pokazala je:
  - Poslovna praska je prilično usklađena i standardizirana u pogledu sadržaja obveza pružatelja usluga veza – uglavnom svi rade prema istom ili sličnom modelu ugovora
  - Ugovor o vezu ima vlastita pravna obilježja u pogledu predmeta ugovora, prava i obveza ugovornih strana i bitnih sastojaka
- Sve utvrđeno vodi prema konsenzusu znanstvene i stručne javnosti i resornog ministarstva oko toga da je u interesu formiranja stabilne i ujednačene poslovne i sudske prakse i općenito pravne sigurnosti potrebno da se u hrvatsko pravo uvede ugovor o vezu kao novi imenovani ugovor.

UGOVOR O VEZU – KREIRANJE ZAKONSKIH ODREDBI

- Podrobna analiza na razini definiranja pojmova – sublimiranje terminologije koja se u praksi nejedinstveno koristila bez jasnog razumijevanja pravnih konotacija
- Temeljita doktrinarna analiza konceptualnih pitanja u vezi pravne prirode ugovora i polja primjene budućih zakonskih odredbi
- Odredbe o ugovoru o najmu poslužile su kao uzor za izradu odredbi o ugovoru o vezu uz prilagodbu i uvažavanje svih posebnosti ugovora o vezu u pogledu sadržaja prava i obveza strana, predmeta i sastojaka ugovora
- Jasno definiranje uloga ugovornih strana – prava, obveza, pravila o ugovornoj odgovornosti

UGOVOR O VEZU – KREIRANJE ZAKONSKIH ODREDBI

- Usklađivanje zakonskih odredbi sa općim načelima obveznog prava te kogentnim pozitivnim propisima
- Otklanjanje brojnih pravnih praznina koje su postojale u domaćem pozitivnom pravu u pogledu materije ugovora o vezu
- Uvrštavanje u zakonski okvir specijalnih zakonskih odredbi koje govore o sklapanju, trajanju, prešutnoj obnovi, prestanku ugovora o vezu, retenciji plovila i sl.
- Sva pitanja trebalo je urediti tako da se uvaži aktualna poslovna praksa i vjerno prenesu i implementiraju sve specifičnosti koje su se ustalile u praksi.

➤ Takav pristup omogućuje održavanje kontinuiteta i stabilnosti poslovne prakse

UGOVOR O VEZU – OBILJEŽJA ZAKONSKIH ODREDBI

➤ Dispozitivnost zakonskih odredbi, kogentne su odredbe koje propisuju:

- Obvezu pružatelja usluge da ima valjanu pravnu osnovu za obavljanje djelatnosti pružanja usluge veza sukladno pozitivnim propisima o pomorskom dobru i morskim lukama i pružanju usluga u turizmu
- Odgovornost za materijalne vezu nedostatke veza

➤ Ugovorne strane:

- Pružatelj usluge veza - svatko tko pruža uslugu nautičkog veza, primjerice marine, luke otvorene za javni promet kada pružaju uslugu nautičkog veza, sportske lučice
- Korisnik veza - osoba koja sklapa ugovor o vezu s pružateljem usluge veza – upisani vlasnik plovila, korisnik plovila (zakupoprimatelj, korisnik leasinga), poslovođa plovila, hipotekarni vjerovnik, najmoprimatelj

UGOVOR O VEZU – OBILJEŽJA ZAKONSKIH ODREDBI

➤ Objektivno bitni sastojci ugovora:

1. Mjesto za vez
2. Jahta ili brodica
3. Naknada za vez

➤ Subjektivno bitni sastojci ugovora:

1. Nadziranje jahte ili brodice
2. Druge dodatne usluge ili radovi
  - ❖ Ne podrazumijevaju se kao sastojak ugovora – uvijek izrijeком ugovoreni

UGOVOR O VEZU – OBILJEŽJA ZAKONSKIH ODREDBI

➤ Obveze i odgovornost pružatelja usluge veza:

- Ustupanje i održavanje veza
- Odgovornosti za materijalne nedostatke veza,
- Poduzimanje hitnih nepredviđenih činjenja koja se odnose na jahtu ili brodicu
- Nadzor jahte ili brodice (ako je izričito ugovoren)

➤ Obveze i odgovornost korisnika veza:

- Uporaba veza prema ugovoru i namjeni
- Održavanje jahte ili brodice i opreme
- Plaćanje naknade za vez

UGOVOR O VEZU – OBILJEŽJA ZAKONSKIH ODREDBI

➤ Uređena su specifična pravna pitanja:

- Zadržanje plovila kao mjera osiguranja tražbina pružatelja usluge veza
- Sklapanje ugovora o privremenom (tranzitnom) i stalnom vezu
- Prešutna obnova ugovora o vezu
- Pravne osnove za prestanak – u zakonom predviđenim slučajevima raskid, otkaz, propast veza ili plovila koje je predmet ugovora

➤ Komentar zakonskih odredbi dostupan je u monografiji *Pravni okvir za luke nautičkog turizma*, HAZU, Zagreb, 2018. i drugim objavljenim radovima na projektu DELICROMAR – www.delicromar.hazu.hr

UGOVOR O VEZU – UČINCI NOVIH ZAKONSKIH ODREDBI

- Zaštita sigurnosti i reda u lukama
- Onemogućavanje zanemarivanja plovila bez odgovarajućih pravnih posljedica
- Znatno stroža ugovorna odgovornost za pružatelje usluge veza koji nemaju valjanu pravnu osnovu za obavljanje djelatnosti pružanja usluge veza
- Otklanjanje pogrešnih atribucija koje je ponekad u praksi dobivao ugovor o vezu kada su odnosi strana stavljeni u kontekst odnosa iz ugovora o ostavi i ugovora o uskladištenju
- Jasne, precizne, dobro razrađene i interesno dobro balansirane zakonske odredbe i sustav ugovorne odgovornosti pozitivno će se odraziti na sudsku i poslovnu praksu u smislu veće pravne sigurnosti i predvidivosti pravne zaštite za sve pružatelje usluge veza i korisnike vezova
- Atributi uređenog ugovora pružateljima usluga veza omogućuju efikasniji nadzor nad njihovim poslovanjem i doprinose konkurentnosti hrvatskih marina

UGOVOR O NAJMU BRODICE I JAHTE

- Hrvatska je vodeća svjetska destinacija po veličini nautičke čarter flote i broju bookinga u čarteru plovila bez posade (MT)
- Ugovor o najmu brodice/jahte – jedan od ugovora koji se najčešće sklapaju u nautičkom turizmu
- Preporuka za zakonsku regulaciju: vidi R. Petrinović, A. Perkušić, N. Mandić, Ugovor o najmu jahte i brodice, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 45, 4/2008., str. 863-884
- DELICROMAR
- Novela PZ-a 2019.

UGOVOR O NAJMU BRODICE I JAHTE

- PZ prije 2019.:
  - Ugovori o pomorskom plovidbenom poslu?
  - Prijevoz putnika i prtljage?
  - Zakup?
  - Drugi pomorski plovidbeni poslovi?
- ZOO – ugovor o najmu?

UGOVOR O NAJMU BRODICE I JAHTE

- Nove zakonske odredbe (PZ čl. 673.a – 673.i) odnose se na sve vrste najma brodica i jahti:
  - dnevno iznajmljivanje
  - višednevni čarteri s uključenom uslugom smještaja putnika na plovilu
  - čarter s posadom
  - čarter bez posade
- **Najam** – opća obveznopravna terminologija (plovilo se daje **na uporabu** u zamjenu za **najamninu**; svrha uporabe: **rekreacijska plovidba**; može uključivati **uslugu smještaja** na plovilu; ugovor na određeno vrijeme)
- Nove zakonske odredbe primjenjuju se na sve vrste poslova iz **Pravilnika o uvjetima za obavljanje djelatnosti iznajmljivanja plovila sa ili bez posade i pružanje usluge smještaja gostiju na plovilu** (Narodne novine br. 42/2017), tj. na:
  - iznajmljivanje plovila
  - pružanje usluge smještaja na plovilima
- Bez utjecaja na različit porezni tretman ovih dviju skupina poslova iz čarter djelatnosti.

UGOVOR O NAJMU BRODICE I JAHTE

- Nove zakonske odredbe **dispozitivne** su naravi
- Viši stupanj pravne sigurnosti za neformalno sklopljene ugovore i ugovore čiji je sadržaj nejasan ili sporan
- Jasno definiran pravni položaj najmodavca kao brodara
- Najmodavac se smatra korisnikom jahte ili brodice predane u najam te se na njega na odgovarajući način primjenjuju odredbe PZ-a koje se odnose na brodara (veza čl. 673.a st. 4. i čl. 5. t. 17. PZ-a: definicija korisnika jahte/brodice) – izvanugovorna odgovornost, ograničenje odgovornosti...
- Ne isključuje se postojanje zakonom propisane odgovornosti vlasnika jahte ili brodice ako to nije ista osoba (solidarna odgovornost vlasnika i korisnika jahte/brodice)

UGOVOR O NAJMU BRODICE I JAHTE

- Kod najma bez posade najmoprimac odgovara po zakonu solidarno s vlasnikom i korisnikom plovila (primatelj leasinga, zakupoprimac, najmodavac) za štetu u vezi uporabe plovila
- Na odgovarajući način su dopunjene odredbe o odgovornosti broдача za štetu:
  - čl. 750. i 751. o odgovornosti za sudar
  - čl. 810. o odgovornosti za smrt i tjelesne ozljede kupaća i drugih osoba u moru
  - čl. 811. o odgovornosti za oštećenje stvari
  - čl. 812. o odgovornosti za onečišćenje okoliša
  - novi čl. 812.a o pravu vlasnika, korisnika i najmoprimca brodice ili jahte na osnivanje fonda ograničene odgovornosti za izvanugovornu štetu
  - čl. 823.a o odgovornosti za onečišćenje pogonskim uljem
- Najmoprimac može ograničiti svoju odgovornost u vezi s plovidbom i uporabom brodice ili jahte prema zakonskim pravilima o ograničenju odgovornosti broдача

UGOVOR O NAJMU BRODICE I JAHTE

Obveze najmodavca

- uredna predaja plovila na uporabu (mjesto i vrijeme)
- sposobnost plovila za plovidbu
- podobnost plovila za ugovorenu uporabu (plovidba radi rekreacije, granice plovidbe, smještaj osoba na plovilu, opremljenost, itd.)
- redovno i izvanredno održavanje plovila
- kod najma s profesionalnom posadom:
  - posada je dužna izvršavati naloge najmoprimca u pogledu plana plovidbe, ali
  - nije dužna izvršavati naloge
    - koji bi izravno ugrozili sigurnost plovila ili osoba na njemu
    - koji ne odgovaraju vrsti, namjeni ili tehničkim sposobnostima plovila

UGOVOR O NAJMU BRODICE I JAHTE

Obveze najmoprimca

- plaćanje najamnine (po zakonu unaprijed; ne duguje se za vrijeme nemogućnosti uporabe zbog krivnje najmodavca ili skrivene mane)
- kod najma bez posade ukrcaj osposobljenog i ovlaštenog vođitelja brodice odnosno zapovjednika jahte te propisan broj članova posade
- uporaba plovila prema ugovoru i namjeni
- poštivanje propisa o sigurnosti plovidbe i zaštiti morskog okoliša te drugih važećih propisa vezanih uz plovidbu
- plaćanje troškova pogona, zaliha, sitnih popravaka i redovite uporabe
- vraćanje plovila u stanju i mjestu u kojem ga je primio (ne odgovara za redovito trošenje ni za posljedice dotrajalosti)
- najmoprimac ne snosi troškove popravka brodice ili jahte potrebnog za uklanjanje skrivenih mana niti snosi štetu za gubitak ili oštećenje brodice ili jahte zbog djelovanja više sile

UGOVOR O NAJMU BRODICE I JAHTE

Pravo na raskid ugovora uz pravo na naknadu štete:

- **Najmoprimac:**
  - nesposobnost za plovidbu, neprikladnost za ugovorenu uporabu (pretpostavljena krivnja najmodavca za takve mane plovila koje su postojale prilikom predaje plovila najmoprimcu)
- **Najmodavac:**
  - kod najma bez posade najmoprimac ne ispunjava obvezu da plovilom upravlja osposobljena i ovlaštena osoba/broj posade
  - uporaba plovila protivno ugovoru, namjeni, propisu, oštećivanje plovila, podnajam
  - neplaćanje najamnine

Prestanak ugovora uz pravo na naknadu štete od odgovorne strane:

- Propast plovila ili trajna nesposobnost za uporabu, osim ako najmodavac ne preda zamjensko plovilo jednakih ili sličnih osobina

UGOVOR O GRADNJI, PREINACI ILI POPRAVKU BRODA

- Naslov glave I. dijela sedmog sada glasi: „Ugovor o gradnji broda, preinaci ili popravku“
- Jasno se propisuje analogna primjena ovih zakonskih odredbi na ugovor o popravku brodice i jahte
- Uključuje se u polje primjene ove glave sve radove održavanja i servisiranja broda i brodskih dijelova i strojeva, uključujući brodice i jahte
- Ugovori o popravku (kao i održavanju i servisiranju) sada su izuzeti od obavezne pisane forme
- Sve djelatnosti vezane uz popravak, održavanje, pripremanje za plovidbu, raspremu brodica i jahti i sl. uključene u primjenu pomorskog prava i pod stvarnu nadležnost sudova specijaliziranih za pomorske sporove
- Svi pružatelji takvih usluga stavljeni su u jednak pravni položaj kao brodograditelji i brodopopravljači te imaju pravo retencije radi osiguranja tražbina iz ovih ugovora

ZAKLJUČAK

- Unapređenje zakonskog okvira i pravne sigurnosti za ugovorne odnose u nautičkom turizmu
- Važno je za
  - čarter kompanije
  - luke nautičkog turizma i ostale pružatelje usluge nautičkog veza
  - gospodarske subjekte koji se bave održavanjem, popravkom i servisiranjem jahti i brodica
  - za sve nautičare koji su korisnici predmetnih usluga